

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

XXXXXXXXXX

Nro 27.

**Költ Bétsben, Sz. György Havának (Áprilisnek)
 5-dik napján 1796-dik Elztendőben.**

Hadi Környütlállások.

Károly Fő-Hertzeg, ma indúlt el *Béts-*
 ből a' *Rajna* felé.

*Rastadt*ből Mártz. 22-dikénn: —
 „ *Conde* Hertzeg parantsolatot vett, hogy
 25-dik Mártziustól fogva 30-dikig a' *Sváb-*
Kerületnek *Brigau* nevezetű részébe ta-
 karítsa által a' kórmányozása alatt lévő
Frantzia Kiköltöztteket, kiknek azért kell
 változtatni mostani tanyájo kat: mert Gróf

F f

Wurmser' Serege, tizenkét ezer gyalogsaggal és egy Vasas Regimenttel szaporodik. “

Frankfurtból Mártz. 26-dikánn: — „A *Felső-Rajnai* Ts. K. Seregtől, az *Alsó-Rajnai*hoz való menésre vettek parantsolatot: *Letoup*' Vadászai; *Vétsey*' és *Sztáray*' Gyalogjai; *Zeschwitz*' Vasassai; és *Gyulai*' Szabad-serege. “

„Hadi-Tárnokmester *Báró Alvinczy*, el-haggya a' *Felső-Rajnai* Sereget, 's *Galitzia*ba megy *Kommendáns*nak. “

Regensburgból Mártz. 23-dikánn: — „Azon esetre, ha újra el fog a' had kezdődni: reá vagon már előre bízva a' *Moguntziai* Directoriális Ministerre, hogy tégyen szót itt a' Német-Birodalmi Gyűlésnél, a' *Wetzlarbann* ülő Birodalmi Kamarának bátorságos állapotba leendő helyhez-tetése eránt. “

A' *Wéseli Újságnak* 24-dik *Mártziusi Darabjából*: — „Úgy hallatik, hogy a' *Rajna*' bal partján lévő *Prusszus* Tartományokból három hetek alatt ki fog takarodni a' *Frantzia* Katonaság. “

A' *Klíviai Hertzegség*' Kormányfőkéhez, melly most *Emmerich*' Városában ül, következő értelmű parantsolatot intézett Mártz. 5-dik napján a' *Prussziai* Király: „Hallyuk, hogy *Hollandus* Generális *van der Duyn*, nagy részével azon ki-költö-

zött Hollandus Tiszteknek, kik eddig *Bre-*
mában tartózkodtak, *Emmerichbe* ment
 által. Hogy ezeknek szintügy ne enged-
 tessék ott, és a' környéken maradás, va-
 lamint szintén más Kiköltözött Hollandu-
 soknak: arra, igen nagy okok vagynak:
 mellyhez képest parantsollyuk, hogy ezen
 mi magunk ki-nyilatkoztatását értékre
 kell nékiek adni halasztás nélkül; és siet-
 tetni, valamint tsak lehet, el-távozásso-
 kat. "

A' Batáviai Hajóssereg, melly, *Te-*
xel alól indúlt tengerre, *Braak* Admirális'
 kormányozása alatt: Norvégiának *Bergeni*
 Kikötőhelyébe érkezett, egy *Dániai* Le-
 vél szerént, melly, 15-dik Mártziusban
 költ *Koppenhágából*.

Batáviának vagy *Frigyes-Belgyiom-*
nak Texeli Kikötőhelye előtt, huszonegy
Anglus líneai Katona-hajók kezdtek mu-
 togatni magokat némelly újabb *Amster-*
dami Tudósítások szerént.

A' *Párisi* Batavus Ministerek *Blauw*
 és *Meyer* Polgárok, egy Írást intéztek Mártz.
 5-dikénn a' Belső-dolgokra-ügyelő *Fran-*
tzia Ministerhez *Delacroix* Károlyhoz,
 mellyben jelentették, hogy sok nehézsé-
 geknek el-hárítása után, ízerentsésen fel-
 állott végre Mártz. első napjann a' Nem-
 zeti-gyüles *Hágában*, 's ígérték, hogy a'
 Batáviai Nemzet soha meg nem fog felejt-

kezni egy olyan nagy Nemzet eránt tartozott kötelességeiről, a' melly, Szabadítója; Segítője; és Útmutatója vólt Ő nékie. Értették *Blauw* és *Meyer*, a' *Frantzia* Nemzetet. — — A' *Frantzia* Minister' *Delacroix*' válfazának oda megy ki a' summája: hogy Ő közlötté *Blauw* és *Meyer* Polgároknak jelentését a' Direktóriummal, melly is azt igen örvendező indulattal vette, és valamint eddig is igyekezett tőle ki-telhetőképpen úgy segíteni a' Batáviai Nemzet' törekedéseit, hogy meg nem sértegye egyfzersmind Annak Independentziáját (Mástól nem függését) is: szint' azon mértékben ennekutánna is a' költsönös hasznon fundálódott barátságának regulája szerezént, óltalmazni fogja kívülről Annak Independentziáját; belőlről pedig el nem múlhatja szerezentséíteni a' fel-állított új rendtartást.

Nagy - Britanniából. —

Londonból Mártz. 11-dikén: — „*Doctor Price*, ki a' Státus-számvetéseihöz való igen jól értéséről közönségesen esméretes, fel-számlálván 1775-dik esztendőben Angliának *Státusi*-adósságait, határozta vólt azokat százharmincz millió font sterlingre, melly summának mintegy négy millióra megy az interesse esztendőnként. Mostanság, egy Könyvetske jött itt ki

nyomtatásban, melly, e' folyó esztendő-
béli adósságait Státusunknak 300 millióra;
's azoknak esztendei interessét, tizenhá-
rom millióra számlállya. "

A' Ministériális Felekezet is meg-es-
méri azt *Angliábann*, hogy rendkívül sok
költségbe kerül a' Frantziákkal folyó had:
de e' részben való maga meg-nyugtatására
azt fontollya meg, hogy nem tsak a' most
élőkért, hanem a' Maradékért is folytatja
Nagy-Britannia ezen hadat: nem pana-
szolkodhatik tehát a' Maradék, ha ő reá
is jut ennek terhéből valami.

Frigyes - Belgyiomból. —

Hágából Mártz. 15-dikénn: — „Az
itt ülő Nemzeti-gyűlés előtt hosszasann ad-
ta elő a' napokban *Hahn* Polgár: miként
nyújthassák bé kéréseiket újj Közönséges-
Társaságunknak Polgárjai a' Nemzeti-gyű-
lésnek; 's a' Gyűlés meg-állította, 's Tör-
vénnyé tsínálta a' *Hahn* Úr által eleibe
terjesztetett Végzés-formáját: melly szerént
jussa van minden Polgárnak, kéréssel já-
rúlni a' Nemzeti-gyűléshez: de tsak úgy
mint Polgárnak, és nem úgy mint vala-
melly Népi Társaság' Tagjának. Egy il-
lyen említett Társaságnak némelley vagy
minden Tagjai is azonbann adhatnak bé
Kérést a' N. Gyűlésnek; de nem a' Népi
Társaság' nevében. — A' *Batáviai Közön-*

séges-Társaság' jövendőbéli Konstitúziójának ki-tsinálására egy Kommisszió állított fel. Vóltak némelly Tagok, kik szükségesnek ítélték, hogy ezen Kommisszió, tudósítsa elébb arról a' Gyűlést: Mítso-da fundamentomon fog hozzá a' Konstitúziónak készítéséhez: de voksra botsáttatván ezen vélekedés, tsak harminzeggyen találkoztak pártfogói; ellenzői pedig hatvanan. “

Hágából Mártz. 19-dikénn: — „A' Nemzeti-gyűlés' Elölülője *Pál Péter*, meghala tegnapelőtt életének még tsak 42-dik esztendejében. Első Mártziusi tzeremóniánk' alkalmatosságával sok ideig vólt hajadon fővel ezenn Oszlop-emberünk, hogy annál alkalmatosabban közöngethesse a' Katonaságot, és az öffe-gyülekezett Népet; de éppen akkor úgy is meg-hidegítette a' fejét, hogy az naptól fogva mindjárt bádjadságot érzett egéssz testében. Ágyba lett esésének 6-dik napján magán kívül kezdett lenni, 's ugyan abban az állapotban végezte életét is. Az 1787-dik esztendőbéli Revolútzio előtt egy vólt Ő, a' Pátrióták' felekezetének fejei közzül; a' mostani revolútzio alatt is Ő vólt leg-főbb eszköze; a' Hollandiai Képviselek' Tanátsza, a' Tengeri-dolgokra-ügyelő Deputázió, és más egyéb Deputáziók' fel-állásának is. — *Mirabó* eránt, halálos be-

teg korában, nem volt nagyobb aggodás Párisbann: mint a' millyen itt vólt Pál Péter eránt. Hírt vévén haláláról a' Kollégái, azonnal olly értelmű Végzést hoztak felöle, hogy Ő nem szünt meg a' míg élt, érdemessé tenni magát a' Hazá és a' Szabadság eránt. “

„A' Konstitútzió' készítésére ki-neveztetett Kommisszió, hufzonegy Tagokból áll, kik, mind a' hét Frigyes-Tartományoknak Képviselői között választódtak. Munkájokat, tartoznak el-végezni fél esztendő alatt; melly ideig, nem lehetnek jelen a' Nemzeti-gyűlésben, azért is helyekbe Pótló-személyek (Supplenssek) választattak. “

„A' Nemzeti-gyűlés, könnyörgésen szokta kezdeni a' maga Üléseit. Ezen tzeremóniát némelley ellenvetések érdeklették a' 16-dik Mártziusi Ülésben. Voksra botsáttatvann a' dolog, el-maradhatónak ítélték 41 Tagok, az említett tzeremóniát: pártját fogták ellenben negyvennyóltzan, 's el-végeztetett, hogy a' Könnyörgés alatt tartoznak minden Tagok, fenn-állva lenni, 's egész tiszteletet nyilatkoztatni. A' könnyörgésnek nevezetesebb tzikkelyei között valók ezek: „Isten! engedd, hogy nekünk is leg-főbb Törvényünk légyen a' Szabad Batáviai Nép' boldogsága! Világosítsd meg ezen tzelra, a' mi értelmünket! Tisztítsd meg szíveinket! Tégy hijjá-

bavalókká a' mi Hazánk ellen erányzott minden gonofz szándékokat 's a' t. "

„ A' meg-szaladtt *Fríziai* Exrepresztánsoknak (néhai Képviseleőknek) Kérő-írására azt végzette a' Nemzeti-gyűlés, hogy Ő a' *Fríziai* Népek tulajdon belső dolgaiba magát nem avathatja, 's nem is akarja avatni: következésképpen az említett Kérő írás eránt való rendeléstételt bízza a' *Fríziai* Népre. "

„ *Amsterdám*' Városa, hét millió forintot kezdett fel-venni *száztól négy* intesre. "

„ Hajósseregünk, még mintegy két ezer Hajóslegények' híjjával vagyon: melly hijánosság, hogy mentől elébb 's könnyebben ki pótolódhassék: olly rendelést adott ki a' Nemzeti-gyűlés, hogy az egész *Batáviai* Közönséges - Társaságbéli Tisztviselők, igyekezzenek minden két ezer ember közzül egy személyt szerezni tengeri szolgálatra, és hogy minden illetén Személynek nyóltzvan forint ajándék fel-pénz fog adódni. "

Frantzia - Országból. —

Stofflet' helyébe, *Autichamp* Generális lett Vezérjekké a' Suánoknak, 's *Mártzius*' eleinn reá is ütöttek *Mayenne* Városára, a' hol Brigadíros Generális *Camus*, és Batalion - Komendáns *le Levizi* voltak a' Kórmányozók. Ezek ellen Vádat a' t.

tak bé a' *Mayennei* Tisztviselők és Lakosok *Hoche* Republikánus Vezérnek, ki azonnal küldötte *Mayennebe* a' Napkeleti nagy Osztály' Kommendánsát *Dumesnil* Generálist, hogy árestáltassa meg az említett Kormányozókat, 's tartasson Katonai Törvényt reájok. — Ugyan *Hoche* Vezér, el-tsapott egy *Lebel* nevű Brigadíros-Generálist, minthogy Az, igen részeges ember vólt, 's az Alattvalóit soha se' tartóztatta vissza a' haramiáskodástól.

Charette Rojalista Vezér, *Stoflet*' sorssa által meg-intetvén nem mér majorban hálni, hanem éjtszaka is erdőkben lap-pang egynehány Katonáival együtt.

A' Rojalistákkal tusakodó Republikánus Sereg' Generálissaihoz egy buzdító Írást intézett a' Direktórium, hogy igyekezzenek véget vetni már valahára, a' belső fzerentsétlen hadnak.

A' Direktórium, önnön mentségére, következendő előadást közöltetett a' maga Újsága által Mártz. 10-dike' tájjánn, az *Angliai* Ministériomról: „Ez a' hatalom vólt indítója a' *Vándéi* rettenetes hadnak, 's tartja fenn azt még most is. *Angliai* fáabrikákból kerültek azok a' fegyverek, mellyek, *Kis-Britannia*' mezein sok ezer Frantziákat fosztottak meg életektől. Fizet *Anglia* minden főért, melly a' Pártosok' kezeik között húll el *Vándéban*. — A' melly emberek, az ötödik Octóberi zenebonát okoz-

ták Párisbann, Angliából fizetődtek: mint ez meg-tettzik egy Levélből, melly talál-tatott a' Charettetől el-nyert tarifznyában. Az ilyen és ehez hasonló maga-viselete az Angliai Ministériumnak nyilván mutat-ja, hogy akármilyen feltételek alatt se' akarja Ő a' Békességet. "

(De az itt éppen a' nagy Kérdés, mellynek meg-fejtetését Dupont is kívánná: Mik azok a' Direk-tórium által említett akármilyen Feltételek.)

Az úgy nevezett Luidórok (Lajos aran-nyai) rövideden Luiknak (Lajosoknak) is neveztetnek. Mostani szükvóltához ké-pest a' Luidóroknak, így játtzának azok-nak rövidebb nevezetével a' Rojalistai-pen-nákból folyó Párisi Újságok: *Le Louis est si rare, qu' à la fin il ne s' en trouvera qu' un.* (Olly ritka a' Lajos, hogy még utóllýára nem marad több egynél.)

A' kész-pénzbéli fogyatkozást igyekez-nek minden ki-gondolható módon pótolni Frantzia-Országnek mostani Igazgatói 's Törvényhozói. Mártz. 16-dik napján új Végzést hozott ezen tzelra nézve az Öt-fázak' Tanáttsa, melly Végzést más nap meg-állította a' Vének' Tanáttsa is, követ-kezésképpen Törvényé'tsinálta. Ezen Törvény, újj Papiros-pénzeket ad a' Fran-tzia Nemzet' kezébe — sokkal hatalma-sabbakat az úgy nevezett Asszinyátoknál. Ezen leg-újjabb Papiros-pénzeknek betses neve: *Les mandats territoriaux* (*Manda-ta territorialia*). Készül belőlök két ezer

négyszáz millió lívert érő rakás. Az egész Közönséges-Társaságban úgy kell már ezen — ámbár lassú hangú — pénzeket respektálni, valamint a' pengőket, 's kéz-pénz gyanánt tartoznak azt befogadni minden közönséges és magános kasszák. Az egész frantzia földön lévő Nemzeti fekvő jószágok, ki-vévén tsupán némelly erdőket, és a' Státus által már különös végre rendelt épületeket, hypothékául szolgálnak nékiek. A' Mandatum-Territoriáléval tehát úgy vásárolhat valaki magának a' Nemzeti jószágokból: valamint szintén kéz-pénzzel. Asszinyáton, lehet tserélni Mandat-Territorialt: de azal a' nagy különbséggel, hogy Asszinyátban harmintz líver tesz tsak annyit, mint Mandat-Territorialbann egy líver: a' Mandat-Territorialok' meg-indulását követő 3 hónapok után pedig, nem lesz többé semmi egyéb folyamatja az Asszinyátoknak, hanem tsak Mandat-Territorialokat lehet, — a' *hogyan lehet* — rajtok szerezni, ki-vévén tsupán az 50 szólos és azon alól való Asszinyátokat, mellyeknek réz-pénzzel való fel-váltása nem tilalmaztatik. A' melly Asszinyátok, a' Mandat-Territorialokkal való fel-tseréltetés által vissza-kerülnek a' Státus' Kasszájába: el-fognak égettetni; nem különben a' Mandat-Territorialok is, mellyek, nemzeti jószágok' árrául takarodnak vissza a' Státus' Kasszájába.

A' Nyomtatás' szabadsága eránt több napi tanátskozásai után se' tudta vólt még meg-állítani az értelmét Mártz. 19-dikénn az Ölfázak' Tanáttsa.

Elegyes Tudósítások.

Rómából írják, hogy *Deodati*, a' ki — *mint irtuk vólt* — Fel-fedezője akart lenni valamelly gyilkos szándéknak, melly, az Ő állítása fzerént Pápa Ő Szentsége' élete ellen vólt erányozva, hazugságban találatott, és számkivettetésre büntettetett.

Irlandiában, *Weldon*, *Kennedy*, és *Hart* nevü Felségbántók végeztettek ki a' Státus' és Felség' bántasért.

Amérika' Feltalálójának *Columbus* Kristófnak hóltt testét és pántzélyát elfzállították a' Spanyolok *S. Domingó*ból *Havannaba*, ne hogy *S. Domingó*val egygyütt azon drága ereklyeket is a' Frantziák nyerjék el.

Magyar Ország.

Várad - Olasziból Mártz. 25-dikén: — „Méltóknak ítéltém az itt következő két Történeteket a' ki-hirdetésre: mellyek a' fellyebb múltt hetekben ezen Ns *Bihar* Vármegyében estenek, t. i. először: Én a' leg-közelebb múltt Februárius' Havának 26-dik éjtszakájánn egy nagy Mező-városban, mint azon által útazó, a' Város' házánál harmad magammal meg-hálván, következő 27-dik nap viradóra kelve, egy-

fzer tsak hallom, hogy félre-verik a' harangokat, melly adott jelre imide amoda vetven izemeimet, látom, hogy a' Refor-
mátusok' Templomához közel éppen által ellenben vagyon az égés. Hová el-men-
vén, tapasztaltam, hogy a' tűz-óltáshoz egynehány ember tsak ímmel ámmal lá-
tött, a' víz-hordásban is tsak egynehányan munkálkodtak, a' többiek pedig bottyok-
ra 's vas-villájokra támaszkodva pirították örokat a' tűznél. "

„Második történet: „E' folyó Mártzius' Havának 22-dik napján reggeli kilentz és tíz óra között Nagy - Váradon, az úgy nevezett Kerezs úttzában, a' Püspökség' Ordinárius Fiscálissa Béra István Úr, 's közönséges Gazda Beretzky Pál' szomszédságokban tűz támadván, az, azon Beretzky Pál' házát minden benne lévő javaival együtt meg-emésztette, sőt még a' kis gyermeke is, kit ijedtében az Anyja benn felejtett, oda égett volna, ha egy jó lelkű ember, még a' tűznek közepette is béugorván az ablakon által, azon kis gyermeket már félig meg-égve ki nem ragadta volna a' tűz alól, önnön élete' veszedelmével. Onnét a' felülről való Szomszédnak háza, és ismét mindjárt alólról Fisc. Béra István Úr' háza tüzet kapván, ezen Úrnak az istállója is, öt lovakkal és két tehennel együtt meg-emésztetett. A' gyűladás' idejénn sebes fúvású szél indult:

melly' mindazáltal az által-ellenben lévő soron lakóknak kedvezni láttatott, mivel a' tűz lángját fel-felé sodorván, el-kerültette Öket; hanem a' harmadik sorban kereftül feküdt istállójára N. Vármegyebéli Perceptor *Szatsvay* István Uramnak egy tüzes üzköt ragadott, mellytől az istálló, attól pedig *Szatsvay* Úr' két különös fedél alatt lévő házai, ezeknek tüzeről ismét, a' 4-dik és 5-dik útzábari több épületek is tüzet kapván, mind öfve tizenegy házak égtek el. Szemlélője lévén ezen égésnek, mondhatom, hogy fájt a' szívem, midőn vissza gondolkoztam a' többek között *Bétsre*. Ott t. i. alig esik a' gyúladás: már, ugyan török magokat a' szekerek, mellyek, vizes hordókkal, bőr-vedrekkel, vízi-puskákkal, lajtorjakkal, 's a' tűz-óltáshoz meg-kívántató egyéb effélékkel vagynak rakva. Szoross kötelességekben áll t. i. a' szekerekhez tartozóknak, hogy ezt tselekedjék: de öfzönöző jutalmak is vagynak fel-tévé nékiek, a' mentől elébb lehető meg-jelenésre.

Somogy Vármegyének Nágocs nevű Mező városából Böjtmás Havának első napján indítódott: de tsak most érkezett kezünkhöz az itt következő Levél; mellyet kevés héjján szóról szóra közlünk: „Ezen folyó esztendőben, Böjt-elő Havának 23-dik. napján az Uraknak közre-botsátott

Híradásából, tudtomra esvén azon nemesa-
 sen gondolkozó Hazafinak a' Mezei-gaz-
 daság' elő-mozdítására igyekező tellyes
 iparkodása, és hafznos kérdése; a' kár-
 okozó bodzának ki-írtása eránt; én a' kér-
 dés' meg-fejtésére tulajdon világos tapasz-
 talásomból kívántam az Uraknak tudtára
 adni, hogy a' gyalog bodza' el-terjedését
 meg-gátolni, 's egészen is ki-írtani igen
 könnyű munka légyen. Vagyon t. i. egy
 bizonyos napja az esztendőnek, a' melly
 naponn akár előfa, vagy haraszt 's reket-
 tye; vagy akárminémű ártalmas, és na-
 gyon gyarapodó tsemete, ha gyökeriben
 meg-vagdaltatik, bizonyosnál bizonyos-
 sabb az, hogy el kelletik néki száradni.
 Hafznos próbáimból írhatom ezt, mái na-
 piglan is minden esztendőben az írtásra
 fenn-tartom; sokaknak tsudálkozására ezen
 napon számosabb írtásokat végeztem örö-
 kös hafzonnal. Példámat mások is követ-
 ték nem kevesebb előmenetellel. Hogy
 az említett napot meg-nevezzem: *Abdon*
 és *Senesz* MártYROK' napja, melly esik Sz.
 Jakab Havának 30 dik napján. Ez, a'
 bodza - ki - vesztésnek meg - betsülhetetlen
 napja: már akár eke által vettettessék
 ki, akár gyökerében vagdaltassék meg a'
 bodza. "

* * * * *

Báró *Febur* Med. és Chirurgiae Doc-
 tor- 's Ts. K. Szemorvosról írtuk vólt a'

múltt postán, hogy Április' közepén *Pesten* lessz, és ott is fog múlatni Április' végéig: a' kik tehát szolgálatjával kívánnak élni ezen Úrnak, akár hibás szemeikenni való segítettésre; akár bél szakadásbéli nyavalyáiknak gyógyíttatására nézve: jelentsék magokat nálla ideje koránn. A' bél-szakadásoknak három Hónapok alatt hafzonnal való orvoslására elegendő *dózist* lehet szerezni tőle, hat aranyokon. Ugyan annyi árron meg-lehet venni a' le-fzállott béleknek kétfelől való fel-szorítására igen alkalmas két rugójú Angliai eszközt is; az egy oldalról való fel-szorításra szükséges és egy rugójú eszközt pedig 3 aranyon. Úgy van a' rugó-készítve, hogy nem lehet soha tartani az el-törésétől: és ha el-találna törni, kész lessz a' helyett B. *Febur* ingyen adni mást egyfzeriben. — Az olyan Személyek' számára, kik nem tarthatják a' vizelletet: alkalmas eszközzel szolgál B. *Febur* 3 aranyért. — Akár atzélba, akár ezüstbe foglaltt igen fínom angliai pápa-szemeket is lehet nálla kapni. — A' kik írás által kívánnak tőlle Belfel-szorító eszközöket szerezni: szükség hogy meg-írják: mellyik oldalról legyen a' szakadás? le-jár a' szakadt rész, } 's mitsoda nagyságra? és könnyen visszla lehet e' nyomni?

(*Fél-árkus Töldalékkal, melly a' D d úrkushoz tartozik.*)